

ProRail, de krakers en de Politie

Inleiding

ProRail draagt in opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat zorg voor de realisatie van spoorlijnen. Ten behoeve van de aanleg van een spoorlijn door het bos van Amelisweerd in de Provincie Utrecht wordt een groot aantal woningen onteigend. Dit houdt in dat ProRail de woningen koopt van de bewoners. Het beleid van ProRail is om direct na de onteigeningsprocedure, de woningen 'kraakvrij' te maken. Dit houdt in dat de woningen ongeschikt voor bewoning worden gemaakt, bijvoorbeeld door gaten in het dak te maken, teneinde potentiële krakers ervan te weerhouden om de woning in gebruik te nemen.

In een aantal gevallen is het ProRail niet gelukt om woningen direct kraakvrij te maken. Deze woningen zijn vervolgens ook daadwerkelijk gekraakt. De krakers behoren tot een vrij militante actiegroep, die geweld en andere vergaande middelen niet schuwt om verwezenlijking van zijn doelstelling, namelijk het voorkomen van de aanleg van de spoorlijn door Amelisweerd, te realiseren.

Omdat de werkzaamheden moeten beginnen, vordert ProRail in kort geding ontruiming van de gekraakte woningen. De vordering wordt toegewezen en het ontruimingsvonnis wordt ten uitvoer gelegd door een deurwaarder. Deze deurwaarder krijgt bij de ontruiming assistentie van de politie, die een groot aantal manschappen en materieel inzet, en zelfs de ME wordt ingeschakeld. De krakers bieden hevig verzet tegen de ontruiming, maar moeten uiteindelijk toch het veld ruimen. ProRail kan aan het werk. Daags na de ontruiming krijgt ProRail een telefoontje van de politie. De politie stelt dat ProRail een deel van de politiekosten moet vergoeden.

Argumenten

Politie

* Het feit alleen al dat de woningen gekraakt konden worden is te wijten is aan een fout van ProRail, namelijk dat de woningen niet tijdig kraakvrij zijn gemaakt. Daardoor heeft ProRail de gelegenheid gecreëerd dat de krakers de huizen in konden trekken. De ontruimingskosten zijn derhalve ontstaan door nalatigheid van ProRail..

* De kosten gemaakt door de politie zijn buitenproportioneel. Het is derhalve niet meer dan voor de hand liggend dat ProRail meebetaalt aan de gemaakte kosten.

* Als de politie niet meegewerkt had aan de ontruiming van de woningen, had ProRail nog grotere kosten gehad, aangezien ze dan nog meer vertraging hadden opgelopen.

ProRail

* In de Politiewet is geen regeling opgenomen om kosten te verhalen. Dit is een duidelijke indicatie van de wetgever dat verhaal van kosten ook langs privaatrechtelijke weg is uitgesloten.

* Het betreft hier kosten die zijn gemaakt in het kader van de uitoefening van een publieke taak.

* Deze publieke taak is een kerntaak van de overheid, die zij van oudsher uitoefent en waarvoor geen kosten in rekening gebracht worden.

* Bovendien is de ontruiming noodzakelijk voor de aanleg van een in het kader van het algemeen belang aan te leggen spoorlijn.

Op grond hiervan kan gesteld worden dat verhaal langs publiekrechtelijke weg is uitgesloten en dat verhaal langs privaatrechtelijke weg neerkomt op een onaanvaardbare doorkruising.

Politie

* Dat er in de Politiewet geen regeling is opgenomen om kosten te verhalen is juist een indicatie dat de wetgever dit heeft willen overlaten aan partijen zelf. Het burgerlijk recht is juist per definitie uitermate geschikt om het verhalen van kosten te regelen.

* Handhaving is inderdaad een publieke taak, maar wanneer de kosten buitenproportioneel hoog zijn, ligt het voor de hand dat de schuldlige, i.c. ProRail, meebetaalt.

ProRail

Ten overvloede: assistentie bij de ontruiming valt binnen de taak van de politie en dient bovendien het algemeen belang (aanleg spoorlijn). Ook oordeelde de HR in het Brandweerkostenarrest (HR 11-12-1992, AB 1993, 301) dat er tegen de achtergrond van het feit dat verhaal langs publiekrechtelijke weg was uitgesloten op aan het openbaar ontleende gronden, geen reden was om een uitzondering te maken voor gevallen waarin de brand te wijten is aan opzet of grove schuld.

Dit zou betekenen dat het argument dat ProRail schuld zou hebben aan het feit dat de woningen gekraakt zijn geen grond oplevert voor verhaal van kosten langs privaatrechtelijke weg.

Publieke Discussie

- Kunnen politiekosten verhaald worden op ProRail
- Hoe zit dat bij voetbalwedstrijden of grote evenementen (bijvoorbeeld Hoek van Holland)

Uitslag

Naar alle waarschijnlijkheid zullen alle kosten door de Politie zelf betaald moeten worden. Juist omdat er geen publiekrechtelijke mogelijkheid tot verhaal is (de Politiewet zwijgt daarover), betekent dit dat de wetgever ook de privaatrechtelijke weg heeft uitgesloten.

Bovendien gaat het hier om de aanleg van het openbaar vervoer, een publieke aangelegenheid voor het algemeen nut. Het niet op tijd kraakvrij maken van de huizen door nalatigheid van ProRail, resulteert er niet in dat ProRail moet meebetalen aan de kosten, ook niet buitenproportionele kosten.